ЧАСОПИС ПРАВОСЛАВНЕ
ЕПАРХИЈЕ КРУШЕВАЧКЕ

Година VIII ⁘ Број 31 (163)
Јун 2019. ⁘ Крушевац

ПРАВОСЛАВНА ВЕРА И ЖИВОТ

С А Д Р Ж А Ј

Свештеник Радиша Јовановић
О ПЕСМИ ДРЕВНОЈ

Владика Николај Велимировић
ЧИЈИ СИ ТИ, МАЛЕНИ НАРОДЕ?

Монах Давид Перовић
ПАТРИЈАРХ ПАВЛЕ
КАО ДУХОВНИ ПАСТИР

Протођакон Андрија Јелић
РАДОСТ СУСРЕТА
ИКОНА ПЕДЕСЕТНИЦЕ

Свештеник Радиша Јовановић
МАНАСТИР НАУПАРА –
КРОЗ ШАПАТ ВЕКОВА (2)

Преподобни Антоније Велики
О МУДРИМ ЉУДИМА
И МУДРИМ ДУШАМА

Протојерej-ставрофор Ђорђе Милојковић
САБОРНИ ХРАМ ЕПАРХИЈЕ КРУШЕВАЧКЕ
СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА И ПОБЕДОНОСЦА
ГЕОРГИЈА У КРУШЕВЦУ ПРОСЛАВИО ЈЕ
115 ГОДИНА СВОГА ПОСТОЈАЊА

ДОДЕЛА НАГРАДА ЕПАРХИЈСКОГ
ЧАСОПИСА БОГОМЛАДЕНАЦ

Љубица Петковић
ЧУВАРИ КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ

Драгослав М. Брновић
ЈУНАЦИМА ИЗ КРУШЕВЦА

АРХИПАСТИРСКА ДЕЛАТНОСТ
ЕПИСКОПА КРУШЕВАЧКОГ
ГОСПОДИНА ДАВИДА

ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР
МИРОЉУБ МИЛЕТИЋ (1950-2019)

На предњој корици:
Црква Светог Првомученика Архиђакона Стефана, познатија као Лазарица, задужбина српског цара Лазара, 14. век, Крушевац.

На задњој корици:
На Спасовдан у Глободеру, 2019.

ПРАВОСЛАВНА ВЕРА И ЖИВОТ

Са благословом
Његовог Преосвештенства
Епископа крушевачког Господина
ДАВИДА

Издаје:
Епархија крушевачка

Главни и одговорни уредник:
Протојерej-ставрофор Радиша Јовановић

Помоћник уредника:
Љубица Петковић

Редакција:
Протојерej-ставрофор Драги Вешковац
Протојерej-ставрофор ЂорђеМилојковић
Протојерej Драгић Илић
Протојерej Саша Величковић
Јеромонах Сергије Радивојевић
Јелена Протић Петронијевић

Сарадници:
Протојерej-ставрофор Љубивоје Радовић
Протојерej-ставрофор Драгиша Јовановић
Протонамесник Срђан Миленковић
Протојерej Александар Ерић
Протојерej Вукман Петровић
Протојерej Владимир Трошић
Јерej Милан Бањац
Љиљана Пантелић
Владан Марковић

Фотографије:
Стефан Перовић
Протојерej Иван Цветковић
Р. Јовановић

E-mail:
pravoslavnaveraizivot@gmail.com

Адреса:
Епархија крушевачка, 37000 Крушевац
ул. Доситејева бр. 1, моб. тел. 063 807 31 24

Фотографије и рукописи се не враћају.
Потписани радови изражавају ставове аутора.

Дизајн, прийрема и штампа:
ИНТЕРКЛИМА-ГРАФИКА – Врњци

Тираж:
1.000 примерака

ISSN 1452-1873

О ПЕСМИ ДРЕВНОЈ[1)]

Пре шест стотина тридесет година
испевана је песма несвакидашња, песма јединствена,
чији су се звуци лагано пронели
евроазијским светом.

Настала над варницама укрштених мачева,
крај сломљених сабљи и копаља, пресецана
бојним покличима,
раширена над пољима натопљеним
и крвљу оних крвожедних и крвљу мученика –
једних крај других,

уздигнута над моштима светих мученика,
и тишином која је затим завладала,
допевана јецајем удовица и сирочади;
укрепљавана молитвом за спасење,

своје речи, своју поруку и мелодију носила је кроз векове.
Неки је и данас чују.

Пре шест стотина тридесет година
огласила су се звона западноевропских катедрала,
понешена песмом коју су чула;
да ли у част новојављених мученика,
да ли због олакшања што је заустављена
хорда пошасна,
или обоје – Господ ће знати.

У вековима потоњим
та песма је народ крепила,
нове градитеље и светитеље и просветитеље
и мученике надахњивала;
на брисаном простору бурних времена
невремену одолевала,
народ савијала и подизала, а корене му чувала,

да би изданци млади изнова ницали,
а после сваког сечења још бујнији израстали.

[1)] Изворно написана поводом шест стотина двадесет пет година од Косовског боја, прилагођена је за овај јубилеј.

Кроз све ове векове
многе су хорде пошасне овуда пролазиле,
а ми им на пут стали;
не само због себе, него и за друге и због других
страдајући.
Знао је то васцели свет.

Данас, после шест стотина тридесет година,
многи су изгубили истанчани слух и древну песму
више не чују.
Да ли и народ мој – не знам, Господ ће знати.

У сенци прогреса,
демократских процеса и модернизација,
комуникација, интеграција и стратешких циљева –
негде смо изгубили човека.

Опрости, модерни свете,
свете са друге стране истока,
што не умем да багујем и тагујем, лајкујем и шерујем,
твитујем и четујем.

У мени су још увек звуци оне песме, и одјеци звона,
које си заборавио.

И речи оне, што надахнуше песму,
које чувасмо и које нас чуваху до наших дана –
да земаљско буде и прође, а небеско је увек и довека.

Онима, који у страдању љубав показаше,
веру потврдише
и наду поколењима оставише,

чије душе Господ уведе у Царство и
обасја светлошћу славе Своје,
ми, грешни, у ове дане молитву узносимо:

Свети мученици српски, молите се Господу за све нас!

Свештеник Радиша Јовановић

Владика Николај Велимировић

ЧИЈИ СИ ТИ, МАЛЕНИ НАРОДЕ?

(На Видовдан 1939. у манастиру Раваници,
поводом 550 година од Косовског боја)

Душа моја испуњена је великим узбуђењем на овоме месту и у овај дан када излазим пред вас да искажем оно што се речима исказати не може.

Кад ме је као дете водила моја мајка цркви, па кад би се с брда угледала црква, опомињала ме мајка да ћутим: „Пред светињом треба ћутати!“ А ова царска црква и овај велики дан тако су узвишене светиње пред лицем Бога и народа, да је заиста побожно ћутање већа утеха души од сваке речи. Но позват да говорим, и не смејући изневерити ваше очекивање, ја се молим Богу да мој говор буде колико толико на утеху и радост свима који ме слушате.

Из богате ризнице предмета, што нам данашњи дан пружа, ја сам изабрао један сасвим обичан предмет, једну сасвим просту тему која гласи: Чији си ти, мали?

Чији си ти, мали? То питање постављали су нам често људи кад смо деца били. И ко од нас није осетио досаду од често понављаног питања: Чији си ти, мали? Нарочито кад смо декламовали на Савиндан или кад смо добијали награде на Видовдан, питање се понављало и понављало: Чији си ти, мали?

Ово питање постављено је и целој нацији нашој. У прошлом седмогодишњем рату, када је српски народ пролазио кроз тунеле мрака од неправде и страдања и када је српска војска задивљавала свет својим победама и жртвама, питао се сав свет: Ко је тај мали народ? Ко су му преци? Каквог је порекла? Каква му је историја? Једном речју: Чији си ти, мали народе српски?

И ми смо одговарали како смо умели. Причали смо историју нашу, певали песме о свецима и херојима нашим, износили мудрост народа нашег. Ми смо били откриће, као нека нова руда, за велике и мале народе света. Велики енглески народ толи-

ко је био задивљен, да је неколико година свечано прослављан Видовдан по свим школама енглеским а српска народна химна певана по свим храмовима њиховим. Неизмерну благодарност дугујемо ми великом енглеском народу и за то као и за великодушну помоћ у свима правцима у оним тешким годинама када смо били нападнути од неколико Голијата истовремено.

Но на овоме месту и у овај дан ми нећемо одговарати странцима, чији смо ми, него сами себи и за себе. Да би себе боље упознали, и кроз то познање разведрили се и охрабрили, оснажили и сложили. Да би пронашли историјски, непогрешиви метар, којим ћемо себе мерити и знати какви смо и колики смо у сравњењу са оцима нашим.

Чији сте ви, мали Срби?

Ми смо деца Божја. И људи аријевске расе којој је судба доделила почасну улогу да буде главни носилац Хришћанства у свету. Ми смо чланови велике породице словенске, која је кроз многе векове бурно чувала стражу на капијама Европе, да племена друге расе и друге вере не би узнемиравали крштену Европу у њеном мирном развијању и напредовању. Ми смо народ крштени, народ христоносни. И тако, ми

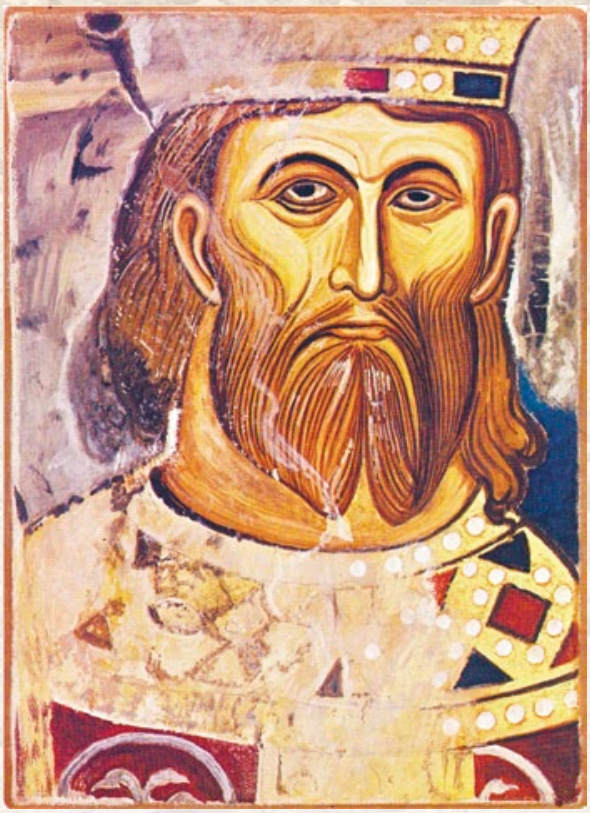

смо по крви аријевци, по презимену Словени, по имену Срби, а по срцу и духу Хришћани.

Чији сте ви, мали Срби?

Ми смо деца Божја и потомци оних тежака и сточара, који се заједно са својом браћом Хрватима, Бугарима и Словенцима доселише из далека света на ово Балканско полуострво, озарено философијом и поезијом јелинском и прослављено јунаштвом јелинским. Доселише се с намером да на њему угодније живе не знајући какву им је улогу судба предодредила; не знајући да их је судба поставила за чуваре најопаснијег друма и за стражаре најсудбоносније капије. Потомци смо њихови по свему па и по занимању. Јер и ми у двадесетом веку ево смо углавном тежаци и сточари.

Чији си ти, мали народе српски?

Ми смо деца Христова и духовни потомци Светога Саве Немањића, онога несравњивог мужа, који за свој народ учини све, све; не што један велики човек може учинити, него што ни легиони великих људи у другим народима нису умели ни могли учинити. Неколико столећа нашег жупанског времена проведено је у колебању између црквене власти византијске и црквене власти римске. Сваки жупан српски ценио је и мерио, да ли је боље да свој народ покори власти византијској или римској. Свети Сава је изумео *трећу власт*, ни византијску ни римску. То је власт слободне националне цркве. Та трећа власт, која није туђинска ни интернационална, пресекла је вековно колебање наших жупана између Византије и Рима, и трасирала је један савршени историјски пут којим Срби и данас ходе. Ако Срби бројно не спадају у велике народе, њихов живот и њихова историја представљају једно филигран дело од неисказане хармоније и красоте. За то имамо да благодаримо своме духовном родоначелнику и оцу светитељу Сави, *који није дозволио да ни страни књаз ни страни папаз управља животном судбом српског народа*, него је установио трећу власт – националну, и за државу и за цркву.

Чији си ти, мали српски народе?

Ми смо потомци светих духовника и светих краљева задужбинара и свечара из свете лозе Немањића. И најсилнији владари наши, као и убоги пустињаци и богомољци, називаху себе слугама Господњим и поимаху мирно време као службу Богу а рат као жртву Богу. Отуда задужбинарство њихово; отуда и свечарство. Својим дивотним задужбинама окитише они и освешташе сву земљу своју, а прослављањем крсних светитеља прославише небеснога Оца и Творца тих светитеља. Како други владари наши, тако и славни Лазар Косовски, задужбинар ове цркве Раванице, данашње наше домаћице и слављенице, која нас је својим светим магнетизмом к себи привукла са свих страна.

И још једном да одговорим на питање: чији сте ви, мали Срби?

Ми смо потомци Косовских јунака који се жртвоваше за крст часни и слободу златну; самоникле и бујне гране народног дрвета које на Косову би скресано до стабла, и стабло срубљено до близу корена. Не усахну то дрво, јер га крв крсних мученика оживотвори. Не осуши се срубљено стабло, јер царство небесно, које витези крста изабраше, даде му снагу да озелени и пусти гране.

И последњи пут да одговоримо на питање: Чији сте ви, мали Срби?

Ми смо тело од тела, и кост од кости, и дух од духа онога народа, који је после Косова живео на свом огњишту без слободе, у својој земљи под туђином, без земаљског царства и без земаљског сјаја; онога народа који је путовао кроз пустињу ропства без свога Мојсеја, но са надом несаломљивом да ће му Бог отаца његових, Бог Немањин и Савин, Бог Стеванов и Милутинов, Бог Лазарев и Милошев, опет даровати земљу обећану. Ти сељачки преци наши, преодевени из везених долама у кудељу и сукно, с уздахом су гледали *Косово* не као у долину него као у планину. Са те планине народ је очекивао потоке бистре воде, да му опере ране и сузе; да му запоји дух и душу; да га надахне небесним надахнућем, те да би се одржао и све издржао.

И заиста, народ се одржао и све издржао, благодаређи Косову и Цркви. Црква му је била тумач *Косова,* а *Косово* тумач свега што се догодило пре и после пропасти земаљског царства српског. Помоћу та два верна тумача, народ је схватио суштину слободе. Схватио је да је слобода дар Божји; да је светиња, и да је нераздвојна од Часнога Крста. Ко се огреши о Часни Крст, огрешио се о слободу, и обратно, ко се огреши о слободу, огрешио се и о Часни Крст. Слобода је светиња, отуда и назив: света слобода. Као чисто платно даје се слобода људима; кад је људи упрљају, морају је прати сузама и крвљу. Или чиста слобода, или никаква. Или света слобода, или никаква. Или златна слобода, нераздвојна од Часнога Крста, или никаква. У дубоком покајању народ је вековима прао упрљану слободу покајничким сузама и мученичком крвљу. И кад ју је опрао, онда му се она поново дала.

Ми смо потомци тих покајника, од којих се родише устаници; потомци смо тих устаника, од којих се роди други и трећи појас устаника, док и ми најзад не стигосмо на позорницу живота, да завршимо дело устаничко и да сагледамо у наше дане лепо лице слободе на целој земљи југословенској.

Ето нам одговора на питање – чији смо ми.

Ако је ценити по духовној и моралној аристократији предака, онда ми спадамо у народе најбогатије таквом аристократијом.

Ако се ико у свету може поносити великим карактерима, светим душама, славним витезима и многобројним мученицима за крст и слободу, то ми можемо. Но поносити се својим великим прецима а бити мањи и гори од њих, изазива презрење а не дивљење. Величати се ослободитељима а прљати слободу, купљену крвљу њиховом, недоследно је и смешно; не, него и више – кажњиво као злочин.

Ево најстрашнијег дана и најподеснијег места, где морамо дати завет, да ћемо свету слободу свето држати. На Видовдан, пред Раваницом!

Позната је целом свету слабост свих Словена, да своју слободу помрачују неслогом. Под таквим помрачењем сунца слободе живимо и ми Јужни Словени. Докле ћемо тако?

Докле ћемо давати материјала онима који презиру Словене као нижи сој људски да нас још више презиру? Докле ће зујати по свету рђав глас, да Словени нису дорасли за слободу; да су добре слуге а рђави господари? О, нека би нам дао Бог да будемо добре слуге, али слуге један другом из љубави, слуге своме народу у слободној народној држави. И Син Божји није дошао, како рече, да господари, него да служи. Нека нам пак не да Бог да будемо ни добри ни рђави господари над другим народима, на туђим огњиштима. У претке наше ми не убрајамо ни једнога султана, ни једнога кесара. Боље да нам владари буду наши сељачки кнежеви и краљеви, него султани и кесари. Но, ако се ми детињасто играмо слободом, може опет неки султан или кесар да се појави и пободе свој жезал у наше тле. Није ли боље да представљамо малу али слободну целину, него да постанемо део туђе империје? Није ли боље с братом Хрватом живети у својој скромној кући, него у палати туђинској?

Помислите шта би чинили они млади ратници краља Петра и краља Александра, да су 1918. године, борећи се на снежним планинама македонским, могли прозрети и видети оно што ће се дешавати у Југославији после двадесет година? Да су, рецимо, могли видети на неком филму неслогу између Срба и Срба, између Хрвата и Хрвата, између Срба и Хрвата? Шта би они чинили? Клонуле би им мушке руке, испустили би мачеве из руку, и ми би данас били сви сложни – робови. Докле ћемо ми као слободни људи презирати слогу, ту дивну врлину робова, којој дугујемо слободу своју?

Докле ће брат брата стављати под знак питања и називати један другог питањем? Докле ће се као лажан новац просипати речи о хрватском питању, о муслиманском питању, о српском питању? Оно што је питање или под питањем, народ схвата као нешто сумњиво и нестварно. Међутим и Хрвати и Срби свакако су стварност а не питање.

Зар не видите, да стављајући све под питање, ми доводимо све у питање? Доводећи све у питање, ми спремамо ново Косово, али не славно Косово, него срамно. На славном Косову честити ктитор ове свете обитељи дао је живот свој за Крст Часни и слободу златну. Срамно Косово значиће слом и пропаст, без икаквог узвишеног гесла или са неким геслом недостојним наше славне историје и нашег славног народа. Да не да Бог!

Да нам да Бог више вере, поштења и родољубља. Јер кад је то троје у питању, све је у питању. Кад ова три невидљива мотора ослабе, цела видљива машинерија људског живота неправилно ради. Несвесни издајници ове свете земље светих отаца наших могу бити они људи који хоће да исправе спољашњу машинерију нашег живота, међутим презиру она три невидљива мотора: веру, поштење и родољубље. Можда је тако несвесно и Вук издао на Косову. Ко је издао? Није издао ни честити кнез, ни честити народ. Издао је велики господин Вук. Нека се сете овога и наша господа, српска и хрватска. Да на њима не остане народна клетва. Благо њима пак ако у духу народа послуже своме народу у овом времену. Благослов народни остаће на њима и на деци њиховој. Данашњи петсто и педесети Видовдан ставља им на избор – народну клетву или народни благослов.

Но одговорност лежи и на нама свима. Ако сви немамо довољно политичке памети, сви можемо имати два друга моћна средства, а то су молитва и љубав. Спаситељ света није ни учио људе политичкој памети, него молитви и љубави. Ако се политичка памет даде брзо исцрпети, молитва и љубав неисцрпне су: молитва која брда покреће и баца у море, и љубав која смрт побеђује и мртве васкрсава. Молитвом ћемо бацити у море брдо мржње међу браћом, а љубављу ћемо васкрснути све оне, које сваки дан мржњом убијамо. Нова политика, спасоносна по сав Божји свет, неће значити јачу политичку памет, него нове методе, а то су молитва и љубав. Варају се Словени, ако мисле да помогну човечанству јачом политичком памећу. Њихова је мисија, оригинална и узвишена, да молитвом и љубављу, а не политиком, створе и отворе нову епоху у историји човечанства.

А кад је реч о молитви и љубави, онда сви ми морамо примити одговорност и сви се дати на посао. Не само господа, него сви. Уосталом, нисмо ли ми сви господа и господски синови? Не изређах ли ја малочас сву ону огромну војску праве правцате господе Божје, чија смо деца ми?

Нису ти господски преци наши мртви. Душе су њихове близу нас. Ја сав треперим од осећања да су душе свију оних који бише присутни освећењу Раванице пре неких 560 година сада окупљене и помешане с нама на овом истом месту. Ту је душа светога Лазара и славне царице Милице. Ту је душа Милоша Обилића, Страхињића, Југовића, и осталих косовских витезова. Ту је душа и Рада Боровића, неимара ове свете задужбине, и душе његових верних зидара. Ту су хиљаде душа онога народа који се беше окупио да се заједно са ктитором Богу моли и срце весели. Све ове свете душе биле су пуне и препуне молитве и љубави. Нека им је слава, и хвала!

Ако ћемо да се хвалимо прецима својим, не смемо бити мањи од њих у молитви и љубави – у молитви, да би нам Бог био савезник, помоћник и заштитник; и у љубави, да би нам живот био радост и снага и светлост.

Заветујмо се, дакле, на сталну љубав и молитву. Да би са овога светога места сви пошли домовима својим бољи и чистији, свежији и ведрији, храбрији и снажнији. И да у домовима својим продужимо сталну молитву Богу:

Помози нам, Боже,
Да се браћа сложе,
Срби и Хрвати и Словенци, и остали честити поданици нашег младог краља.

А сада, када сте се, слушајући мене, уверили да никаква реч људска није у стању да изрази славу овога места и овога дана – Раванице и Видовдана – ја вас позивам на побожно ћутање, на молитвено ћутање, које Бог чује исто онако јасно као и речи. Нека у дубинама нашег ћутања трепери само једна мисао:

Помози нам Боже,
Да се браћа сложе!

Монах Давид Перовић

ПАТРИЈАРХ ПАВЛЕ КАО ДУХОВНИ ПАСТИР

Реч апостола Павла била је самозаповест патријарха Павла:

Да се владамо достојно Господа, угађајући му у свему,
и да будемо плодни у сваком добром делу и да растемо у познању Бога,
јачајући сваком снагом, по сили славе Његове,
за сваку постојаност и дугопрељивост с радошћу.

(Колошанима 1, 10–11)

Пролог

Духовни портрет патријарха Павла као духовног пастира и духовног оца израња из самих његових духовних поука и мисли, изрека и духовитог плетенија словес. Пажњи слушалаца и читалаца ми га представљамо управо у светлости тих духовних поука и мисли, а које је он изговорио у периоду између 2005. и 2008. године. А изговорио их је искључиво ради руковођења свих оних хришћана и људи добре воље који су му се у том периоду обраћали као пастиру и духовном старцу. Дух његових поука и мисли, изрека и духовитог плетенија словес дух је православног Предања: библијског и литургичког, пастирског и отачког, филокалијског и мисиолошког … Заправо дух свих његових речи усмерен је на то да пробуди хришћанску савест, да је укрепи, разгали и назида. Коначно, у свему ономе што је патријарх Павле изговорио, преовлађују предањско благочешће и смирење, човекољубље и брига за спасењем свих људи, уздржање, скромност и трезвеноумље, те непрестано сећање на Страшни Суд, Божију правду и Царство Божије.

Стослов духовних созерцања и пастирских поука

Пастирствовање

1. Провалија се не може другачије прескочити доли тако што ће се најпре ухватити веза са оним што јесте и што треба; поласком од ствари какве јесу, па постепеним ходом пристигнућем до ствари какве оне треба да буду.

Кад свети апостол Павле улази у Атину, он не говори одмах: Ја вам проповедам… то јест тако, да их преведе жедне, већ бира тренутак; Ареопаг као везу преко незнабожачких богова са Непознатим Богом. И то тада није злоупотреба, ни моменат да се заскочи, нити његов начин објаве Христа. Не морамо увек ићи преко Библије, него и преко ствари и догађаја у свету. Баш како апостол и каже: *Ако једете, ако пијете, ако ли што друго чините, све у славу Божију чините…*

Ако будемо дали лек у великој дози његово деловање ће бити супротно жељеном.

Ако људе преводимо жедне преко њихове воље, ниподаштаваћемо личну слободу. Зато треба изабрати њихов начин и свакако дати места Богу. Ако је земља добро поорана, не брини. Ако сејеш по корову, узалуд је. Припремити земљу па сејати. Никоме ништа не можеш доказати мимо његове воље. Бог нас све позива, али ако ми нећемо, неће ни Он.

Принцип је да не учествујемо у злу… Тако, избегавати учешће у греху. Ту нас увек вреба двострука опасност: да будеш безазлен па да те свако превари, или да мериш и меркаш, па опет да не испаднеш мудар. Невоља је како људе научити, но најпре како научити себе.

На начин доличан да се може схватити како смо ми увек одговорни; јер, или нисмо помислили, или рекли, или учинили. Мајка блаженог Августина Моника, имала је напраситог мужа. Али је она говорила кад је било време. Дакле, принцип слушања је важан: говори кад је мир. Кад се праска претрпети, па после изнети. У противном, долази до свађе. А када дође до свађе долази и до расцепа.

Не бити одвише болећив према деци: *Ко воли оца, или матер… више него мене, није мене достојан!* С друге стране, не треба ни строг бити; оправдавати их и сажаљевати, али не толико да буде на твоју штету. Зато, што више молитве. Опасност од једне ствари је у томе да се да се она не разводни, охладни, падне. Сви смо у вези; нити можемо сасвим прекидати, нити за то има разлога.

1а. Утеха. Хришћанин не верује у смрт. Христос говори о смрти као о сну – суженој свести. Светитељи апостол Павле и Јован Златоусти говоре о смрти као о прелазу у живот, еда би ублажили оштрицу речи *смрт*.

1б. Срце. Срце је центар бића, дубљи од разума. Сељак не излаже, него осећа. Он није одговоран за неразумевање свега што је ум смислио ако није имао могућност да то савлада; то јест ако му други у томе нису помогли.

Заиграла дете радошћу у утроби мојој. Још нерођено дете осећало је долазак зачетог Сина Божијег. Света Јелисавета је осетила покрете у телу другачије од осталих. Још увек нема објашњења, како то рођено дете преко ума као другог центра бића не сазнаје, и не зна да каже, али зато суштину може да осети, и да на њу реагује.

Хелен Келер, доктор философије, прележала је запаљење мозга у другој години свога живота. Постала је слепа, глува и нема; дете израњављено, од света одсечено, од родитеља ћудљивих. Њена учитељица је радила са слепом децом помоћу Брајеве азбуке. Откуцала је да Бог постоји. Хелен јој је одговорила да је она то одувек знала, само Му није знала име.

Душа носи печат основних ствари и идеја – убеђења. На пример, идеја оптимизма обавештава нас да верујемо у Бога и у људе, а ствар наше воље је хоћемо ли залутати или не. По могућству опет, ум треба и интелектуално развити.

Дубље понирање у мисли и дела Отаца ствар је прихватања искуства и апсолутне послушности духовноме оцу, који је кадар да нас провуче путем којим је себе провео.

Има ли свето Предање продубљене основне истине? У каквом су оне односу са нашим стањем? Све ћемо их боље сазнавати и разумевати што их будемо боље уводили у живот. Боље уведено, боље је и сазнато.

Светиљка телу је око, унутрашње духовно око за гледање Бога јесте срце (Мт. 6, 22; 5, 8).

О вери

Вера је свеопшта, и сви су на њу позвани. Али се она код неких схвата као невера, па се као невера и примењује.

Ко би поднео и пристао на толика страдања своја и ближњих, када не би било вере да се она помоћу ње осмисле?!

О богословљу

Наше савремено богословље је двојако:

а. или приземно, као сав живот око нас, па не храни душе,

б. или одвећ дубоко, па душе не могу да га досегну.

Оно дакле мора бити приступачно.

Мисао треба домислити да би се и дорекла; треба ићи са њом до краја, да нас не

би сналазила искушења. Јер, недомишљено је исто што и нерасуђено, а нерасуђено што и неучињено.

О Светом Писму

Ни говорење, ни писање најузвишенијих богословских беседа неће нам бити од користи уколико не будемо уводили Јеванђеље у свој живот.

Имати мир са свима колико до нас стоји, значи следеће: не чекати да други пројаве мир, па онда ми, већ обрнуто. Јер, да ли ће они први пројавити мир или неће, то зависи од њих, док ми који имамо заповест да имамо мир са свима, треба први да га пројавимо. А то што неко не жели мир не разрешава нас обавезе да га ми не пројављујемо.

Бити мудар као змија а безазлен као голуб значи да истовремено треба бити и једно и друго. Јер, ако будемо били само мудри, мудрост ће прерасти у злоћу, док будемо ли били само безазлени, безазленост ће прерасти у глупост.

Највише и најбоље учињено за људе јесте: *Да људи виде наша добра дела, и да прославе Оца вашега који је на небесима.*

Ако некоме није јасно значење речи: *Не чини другоме оно што не желиш себи*, тај нека поједностави ту реч тако што ће рећи: Чини другоме оно што чиниш себи, или још боље: Чинићу другоме што чиним себи.

Ако је Кајин убио брата Авеља, онда је свако убиство братоубиство! Дакле, прво убиство је братоубиство, учињено због зависти. Сатана је пројавио своју завист према људима у драми коју је режирао са Адамом и Евом, па наставио са Кајином и Авељом.

Јеванђелски говорити значи говорити из душе; било да говориш, било да ћутиш, осећа се вера. И још значи, не наметати се њоме, нити се због чега стидети. Свака реч је на своме месту и тече. А она је таква зато што се преносила с колена на колено, па се и укоренила. Таква вера нас је одржала.

О Евхаристији

Ко једе моје тело и пије моју крв, има живот вечни, и ја ћу га васкрснути у последњи дан, јер моје тело је право јело, и моја крв је право пиће. Земаљски хлеб, вода и остала пића имају привремену улогу и примену:

да нас одржавају у земаљском животу, но не и у вечном. Зато упркос чињеници што се ради о самој храни и пићу можемо казати да је исход прехране њима – смрт. За разлику од тога, исход прехране Христовим Телом и Крвљу јесте – вечни живот.

О Царству Божијем

Свима нама је потребно да још у овом животу почнемо да осећамо блаженство Царства Небеског.

К близини Божијој треба ићи мислима, речима и делима.

Треба стати на пут који води у Царство Небеско, и онда ходити њиме, све до самога Господа. Тада ће нас Он препознати као своје. Страшно је не остати на путу до краја, па да нам Господ каже: *Не познајем вас!*

Коме је гордост ушла у срце и обузела га, тај није приправан за Царство Небеско. Значи, ко остане обузет сујетом и гордошћу, неће моћи да уђе у Царство Божије.

Христос и ми

Хришћани не могу имати ни другу веру, нити другу меру до веру у Христа и Христа као меру.

Лако је волети Христа чудотворца, исцелитеља, храниоца. Али волети распетога Христа?!

Сложићемо се само ако старосне, васпитне и искуством стечене разлике уклопимо у службу Христу, уз захваљивање Њему и уз прослављање самога Њега.

Сагорети или се утопити немарношћу, одговорност је пред Богом. Утопити се или сагорети Христа ради, похвално је.

Послушност и послушање је када ходимо за Христом, као и за оним који зна Пут. Пропаст је када окренемо смер.

О Христовом човеку, или о правом хришћанину и хришћанству

Христов човек је у свему пристојан, а јуродиви је нешто друго: он се бори са сујетом. Пројављивати се као скроман, истински скроман, међу оне што су захваћени духом овога света, еда би и они мало спустили дурбин.

А истинска скромност долази изнутра, па нам она спонтано одева и спољашњег човека. Тако, постоји неко са грубим цртама али је пријатан, и обрнуто. И добро и зло зраче из нас.

Смирен је онај који не говори о себи да је најгори, и остало, већ онај који без речи трпи другога када га други вређа.

Хришћанин је онај ко активно живи јеванђелски, и тиме проповеда хришћанство.

О светости

Помоћу осећаја за свето и светињу мења се сав наш став према стварности и људима.

Једно је наша жеља да неко буде свет, а друго је сама нечија светост. Где је испровоцирано мучење, ту не може бити речи о свештеномученишту, ма о чијем мученишту било речи.

О Божијем промислу

Када не бисмо били у Божијим рукама у сваком тренутку нашега живота испуњеног тешкоћама, ми саме те тешкоће не бисмо могли издржати. Зато, сазнање да ништа не бива без Његовог допуштења треба да нам буде утеха. Разуме се да постоје многе тешкоће које се дешавају нашом кривицом. Али је наше да то не буде тако, него да нас Господ на Страшном Суду призна за своје. И то кроз све наше мисли, настројења, речи и дела.

Божије благоизвољење

Пре него нешто пожелимо, сагледајмо да ли се то слаже са Божијом вољом, или јој се супротставља. Ако је ово друго у питању, онда немојмо то више желети.

Наше је да сазнамо, да ли је добра Божија воља у вези са оним што ми хоћемо; и опет, да ли је Његова воља да се сада оствари то што желимо. Ако ли није, а ми свим силама стремимо к њеном остварењу, то неће изаћи на добро.

Добра Божија воља беше да се проповеда Јеванђеље, али с друге стране, кад апостол Павле пође у Лизију, Свети Дух му забрани да пође; дакле, у том тренутку није било време да се тамо проповеда.

Да ли је наша жеља умесна? Да ли је време да она буде остварена? Да ли и ми желимо, или не желимо исто оно што сами Бог жели или не жели? – Ето то су смернице по овом питању.

Најбољом вољом и најбољом снагом испуњавајући Божију вољу, ми остварујемо свети циљ нашега живота. Док живећи супротно ономе што Бог хоће од нас и што нам заповеда, ми одустајемо од хода Његовим путем и одлазимо супротним правцем; к вечној муци (*ѣде црв њихов не умире, и оѣањ се не ѣаси* – Мк. 9, 44. Ис. 66, 24).

Божија воља не допире само до наше употребе датих нам сила на своје добро, него и на добро наших непријатеља; да и они виде пут покајања, доброчинитељства и спасења.

О личности

Личношћу се може постати и у кошарци, и у фудбалу, али само ако се не пређе мера; то јест, ако се не постане нечија ствар или механизам.

Крштење није крштење пола него личности, а промена пола није промена личности него пола. У појави промене пола имамо случај сазревања и формирања пола недоведеног до краја – до личности.

Величина жене као личности огледа се у служењу, баш као код Богородице. У хришћанству и у храму жена не може бити свештеница, али зато она може бити свештеница свога дома.

Појам ближњег и љубави према ближњем

Ближњи мој је Христос мој, и сваки ближњи човек јесте Христос. Ако ја не волим ближњег, не волим ни Христа, јер ближњи је опет, Христос.

Братољупцем се не постаје оптерећивањем братовљеве душе. Или још горе,

спаситељем своје душе не постаје се убиством братовљеве. Нити се опет финим постаје на рачун, или на штету Цркве.

Ако двојица, од којих један има терет, ходе, не отежавати му. То јест, ако је човек поред нас оптерећен грехом, не оптерећивати га својим.

Будимо обазриви! Боље је да промакне крив, него да прав страда.

Ако сам будала, да се поправим, ако ли не, да прођем. А добар човек запамти оно што је добро, док оно што није добро, заборавља.

Нема човека без греха, нити без доброг дела. Сваког човека треба видети као ближњег, и волети га макар као непријатеља, ако већ не као ближњег. А љубав према непријатељу није емоција, него свест да он може сасвим пропасти ако се не отрезни и покаје. Поред љубави према њему наше је и да се молимо за њега, и да га благосиљамо, јер Бог кишу и сунце даје и добрима и злима.

Морални и социјални моменти су неизбежни као стално присутни у животу. Не може бити то да ми који смо вишеструко обезбеђени будемо неосетљиви према онима који уопште нису обезбеђени.

О синергији и о хођењу пред Богом

Будимо сарадници Божији, чинећи оно што до нас стоји, и Бог ће помоћи да се избавимо од онога чему се ми не можемо супротставити.

Не бити несмотрен у речима и изјавама, јер ми не знамо чему смо све склони, и шта све можемо изазвати! Када не бисмо били у Божијим рукама у сваком тренутку нашега живота испуњенога тешкоћама, ми не бисмо могли ни издржати саме те тешкоће. Зато сазнање да ништа не бива без Његовог допуштења треба да нам буде утеха. Разуме се да постоје многе тешкоће које се дешавају нашом кривицом. Наше је да то не буде тако, него да нас Господ на Страшном Суду призна за своје, и то кроз све наше мисли, настројења, речи и дела.

О расуђивању и о стражењу над собом

Човек због идеје, појма и речи постане нечовек. Клати невине људе зато што су други клали невине људе?! Ми не можемо поступати нељудски због нељудских поступака других.

Ако се већ надамо опасностима по живот, онда у сваком тренутку будимо потпуно у ономе што нас обогаћује, тако да можемо мирно дочекати опасности и примити их. При том не бојећи се двоструке штете: од неспремности за крај, и од духовнога губитка услед неизвршавања својих обавеза.

Када Бог некоме дадне да учини могуће, он тражи немогуће, па почне да тежи за немогућим, престајући да се интересује за могуће. Тако он поново долази у неприлику да немогуће претпостави могућем.

Сви имају користи од доброчинитеља: најпре он лично, затим његови родитељи, па онда редом, и на крају цео свет.

Имати мир са свима колико до нас стоји, има и ово значење: Свој став изложити мирно, и без љутње ако он не буде био прихваћен од стране других. Да не бисмо у супротном, дакле кроз љутњу, пројавили и сујету, изазвану туђим чином неприхватања.

Будимо сарадници Божији чињењем онога што до нас стоји, увек поступајући по редоследу: од онога како јесте, преко онога како се може, ка ономе како би требало, и Бог ће помоћи да то и буде тако. Другачије, или наопачке, почети оним чиме се сав овај процес завршава, не бива!

Ако је подједнако тешко чинити било добро било зло, бити човек и нечовек, зар нам се не исплати више чинити добро и бити човек? Иако је обоје тешко, ипак је само једно исплативо и на корист.

(наставак у следећем броју)

Протођакон Андрија Јелић

РАДОСТ СУСРЕТА – ИКОНА ПЕДЕСЕТНИЦЕ

И наједанпут би шум с неба, као кад дува буран ветар, и испуни цео дом у којем сеђаху (апостоли). И јавише им се отњени језици, и седе по један на свакога од њих. И испунише се Духом Светим, и почеше говорити другим језицима, као што им је Дух давао да јављају.

Дап 2, 2-4

Силаском Светога Духа, у душе Апостола је ушло свето усхићење побожности, јер Утешитељ који им је обећан дошао је; раздор који је постојао у народима превазиђен је Светим Духом. Дакле, јаз који је постојао међу народима још од градње Вавилонске куле, када је Господ због гордости људи разделио језике народима тако да се не могу разумети, дошао је крај. Утешитељ – Свети Дух, који од Оца исходи, посведочио је Јединородног Сина – Господа нашег Исуса Христа, и Силом својом све недостатке допунио и немоћи исцелио, јер благодат огња коју примамо на крштењу заиста нас уводи у велику тајну иконе Божје. Човек је икона Бога Живога, дакле икона Онога којим се изражава целокупни Домострој спасења. У сусрету, осим што за ближњега можемо рећи: „Видех брата свога, видех Бога мога“, можемо рећи и да је сваки хришћанин ближњему утеха Духом Светим, те да радост утехе при сусрету ближњих је икона послатог Утешитеља, односно икона Празника Силаска Светог Духа на Апостоле. Зар се у сусрету не познајемо личносно и у благодати датој нам од Бога Духом Светим?! Зар Духом Светим на крштењу не примисмо печат дара по коме једни друге препознајемо и распознајемо?! Зар се управо тим даром не узводимо у највиши језик једнодушности, језик исповедања и језик благодарности – језик евхаристије, тј. језик Свете Литургије?!

Силаском Светога Духа на Апостоле све је освештано и делатно; време и простор се освећују и све и сва је сабрано и учествује у сабрању, тј. човек постаје учесник свега што се у историји икад догодило, догађајућег и онога што ће се догодити и то сада и овде, јер у Духу Светоме је заиста све сада и овде.

Иконографски приказ празника

Богом откривени и Богом надахнути иконографски (сликовити) приказ нас најбоље, односно најједноставније визуелно уводи у празник Силаска Светога Духа на Апостоле.

Канонски приказ, односно канонска икона овог празника је имала велики развојни пут, јер је у раној цркви богослужбена пракса била да се празновање Вазнесења и Силаска Светога Духа на Апостоле обележава у педесети дан после Васкрса. Ова одлика је породила једну посебну иконографију, а то је да су те композиције истовремено садржале приказ оба ова празника. Како је у периоду петог века дошло до богослужбеног раздвајања у прослављању тако је и иконографски приказ раздвојен и од тада се ове композиције засебно развијају.

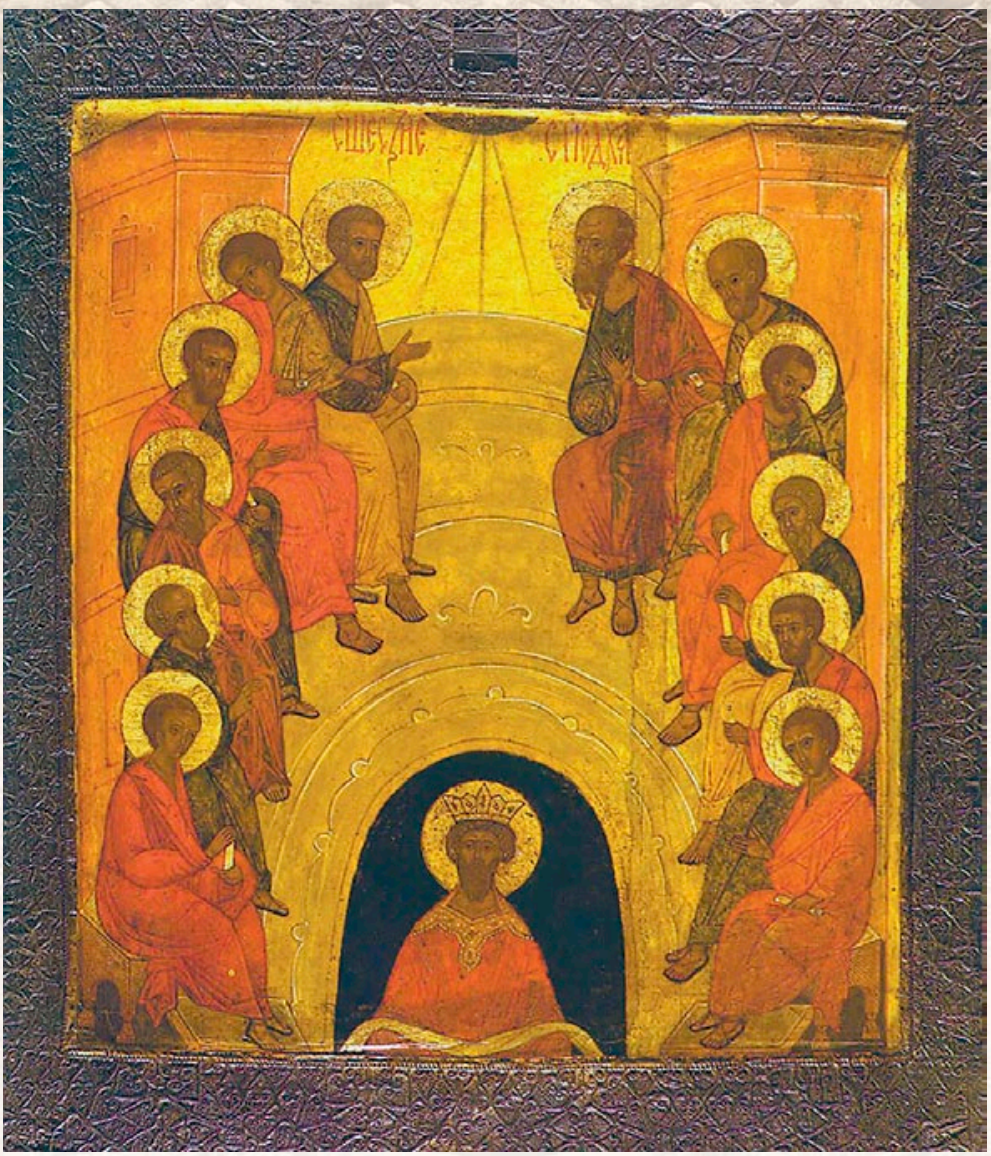

Потпуни иконографски приказ празника Силаска Светога Духа на Апостоле може се датирати у доба непосредно после исихастичких спорова. А смисао оног шта нам визуелно представља јесте оно шта речима исповедамо о Цркви у Никео-цариградском Символу Вере, тј. којим је придевима описујемо: једна, света, саборна и апостолска. Дакле:

Једноћа је изображена тиме што колегијум апостола образује једно тело.

Светост је приказана кроз силазак Светог Духа на апостоле.

Саборност је придев који је задобио највише иконографских решења, и имао највише прелазних решења, међутим овај који данас можемо видети огледа се у присуству старца расцветале браде, тј. Стари Цар којим је алегоријски представљен космос, цео свет и тиме изражена мисао Византијаца о васељенском призиву њихове теократије, оличене у лику равноапостолног цара. А платно које држи Стари Цар–Космос са дванаест свитака јесте *један од честих символа за земљу у позној Антици, са дванаест текстова апостолске вере која се даје народима ради њиховог спасења.* [1)]

Апостоличност је јасна сама по себи, но треба напоменути да бројем дванаест је изражена пуноћа Цркве, а у овај број могу се смењивати и неки апостоли из реда јеванђелиста или пак из реда седамдесеторице, али на броју их мора бити дванаест.

[1)] Хаџи Теофило Стевановић, Познавање Цркве или Обредословље, Штампарија код „Просвете“ – С. Хоровица до Кр. Срп. Реалке, 1895, стр.444-445.

Из Свете Литургије у вечерњу службу

На ову недоумицу одговорићемо речима игумана хаџи Теофила Стевановића који наводи три разлога зашто треба вршити вечерњу службу одмах након Свете Литургије:

Први је што Апостоли, иако су примили Светог Духа у трећи час (наш девети пре подне), опет за то нису одмах ишли на обед, него су цео тај дан до вечера провели у проповедању слова Божјег не обедовавши, и крстили три хиљаде људи. Па зато Света Црква, једно, би у томе подражавала Апостолима, а друго, да не би нарушавала правило којим се забрањује у недељу постити, не свршава тог дана литургију пободне с вечерњем као уочи Божића, Богојављења, Великог Четвртка и Суботе, кад би требало по правилу постити, не јести, до вечера, док се не сврши литургија, него у подне, и одмах за њом врши и вечерње, те тако тиме и лепо подражава Апостолима, који до вечера нису ништа јели, јер већ је свршено вечерње, и не греши против извесног правила, тј. не пости у недељни дан.

Други је – што извесне коленопреклоне молитве, којима тог дана измољавамо силазак Светог Духа, никако не треба чинити после обеда, јер су Свети Апостоли пре јела и пића примили Светога Духа. Но рећи ће ко: па зашто се то не чини пре литургије или при литургији, после Еванђеља? Апостоли су, истина, примили Светога Духа пре Литургије, али то је било зато, што… силазак Светог Духа за Апостоле беше крштење, као што им је и сам Спаситељ казао: „А ви ћете се имати крстити Духом Светим, кроз мало дана (Дап 1,5)“. А крштење се свагда по правилу обавља пре литургије и наташте. Ми, пак, препуњени греха, морамо се претходно очистити од греховних нечистота грехочистелном бескрвном жртвом, па тек онда призвати благодат Светога Духа на нас чисте, јер се у оскверњене душе неће уселити. За време литургије не може бити зато што литургија има свој нарочити ред, који се ничим не треба и не сме прекидати и реметити.

Трећи је – стари обичај источне Цркве, који је извела из наведених разлога, кога се обичаја придржавају све православне Цркве, па ни пре литургије, ни за време литургије, па ни после литургије, не чини призивање Светога Духа, него на вечерњу.

Зеленило у дане Педесетнице

Хришћански празник Педесетнице је испуњење јудејских празника жетве првих плодова и успомене када је Мојсеј добио од Бога Закон на гори Синају. Само је један обичај остао у нашој Цркви од јудејских обреда у дане Педесетнице. Реч је, дакле, о обичају да се цвећем, зеленим гранама и травом украсе Цркве, домови, улице, а то је спомен на то када је Закон дат Јеврејима на гори, она је тада била сва у зеленилу (Изл. 34,3). Засигурно је и Горница по обичају била украшена у духу празника, стога се спољашња форма украшавања преносила и преноси истичући везу старог и новог празника, служења по Закону и служења у благодати.

Овде бисмо још додали једно тумачење о смислу траве и прављења венаца:

Још у дане када на Васкрс семе почне да клија изображавајући живот, васкрсење, оно расте све до периода када ће бити посечено, тј. узето, на то можемо гледати као на слику Вазнесења и пуноћу смисла дајемо тако што сабирајући више појединачних травки ми их повезујемо међусобно, тако изображавајући свезу свих у једно у Христу и напослетку обликујући круг којим јасно исповедамо да је Он – Христос наш почетак и крај. Наша Алфа и Омега.

Свештеник Радиша Јовановић

МАНАСТИР НАУПАРА – КРОЗ ШАПАТ ВЕКОВА (2)

(наставак)

ИСТОРИЈА ХРАМА И МАНАСТИРА

Обасјан Сунцем по ведром дану, храм као да се својим врхом стапа са небом. Знамење свесилно, крст спасоносни, постављен над кулом и куполом, сведочи о светињи хришћанској и узвишености вере наше. Макар грађевина и не била висока раста, крст је уздиже и усмерава ка небу. И небеском. О, када би се и наше душе облагодатиле да се уздигну пут њих, ка небу, чистотом својом! Но, светиње зато и постоје, да се кроз њих просветимо, осветимо и успнемо ка Господу.

Већина људи када се нађе пред неком грађевином намах се запита када је саграђена и ко ју је саградио. Њих занима лепота, старина и личност која је градила, што се може разумети. Међутим, чини ми се да је често важније са којом је наменом подизана, и начин на који је градња изведена. Загледани у камене зидове, без икакве шминке на њима што само тренутком блиста, изашавши изван времена што са нама пролази, можда и назремо оно што прошлошћу називамо. А онда, као да чујемо шкрипу волујских кола на којима сељани камен довлаче, звек оруђа којим се обрађује, видимо неимаре предане послу чији се зној са лица стапа са зиданим материјалом… Уморне руке ишту од Господа још снаге, и добивши нову моћ још преданије раде… И израста храм, лепог изгледа, сложене грађе, масивних зидина, намењен да траје – јер не зидаху га за славу људску, већ у славу Божију, а за потребу народну. На њему ни имена ктитора, ни мајстора, ни радника. И праведно. Њихова имена Господ зна. Благословен је онај ко даде средства да се храм сазида, али и онај који мудрост, вештину и труд свој у њега угради.

Смерност оних који овако храмове подигоше без намере да се именом својим свуда потписују, ма колико и историчаре и нашу радозналост не задовољава, ипак показује веру којој можда наша није равна ни изблиза. Јер, колико данас ниче нових здања, сјајних фасада и бројних имена, која не казују о слави Божијој, но о надмености људској? Па чак и храмова, у којима од плоча са именима понекад места за живопис нема. Ми ту имена не уписујемо пред Богом, него за људе, који неће доћи да се моле, но имена да читају. И врло брзо боје избледе, фасаде од Сунца, ветрова и киша орону, потомци за записе предака не хају… Због тога не треба вредност здања ценити само по изгледу, лепоти фасаде и раскоши за око, него и по намени за коју се гради, и у стварности чему послужи.

***

Није лако писати историју ма чега давног. А није ни захвално. Јер историја тражи чињенице, а њих сами градимо на основу података које дају људи. Било да су подаци записани или усменим предањем пренешени. Знајући могућност субјективности људске и могућност ненамерне грешке, много пута се наша истраживања сведу на скуп претпоставки и реконструкција. Зато се и ми ослонимо на оно што је извесније.

О манастиру Наупари у прошлости веома се мало зна. Постоји неколико народних казивања о пореклу имена и храма, но ниједно се не може узети као веродостојно[1]. Први писани подаци у којима се помиње Наупара су из 1382. године. Тада су у манастиру Жичи патријарх Спиридон и кнез

[1] Према једном народном предању, кнез Лазар је при зидању цркве Лазарице у Крушевцу доносио камен из села где се сада налази манастир. Једном дође у село кнежев син Стефан да посети мајсторе, па видевши дивну околину, одлучи да без очевог знања подигне задужбину, те је задржавао бољи камен и ту градио цркву. Када је напокон довео оца да погледа грађевину, кнез, задивљен њеном лепотом, рече: шта ти то на ум паде! Од ових речи (на ум паде) настао је назив Наупаре.

Према другом предању, име Наупара је дошло од кованице новца која се налазила у селу, и у којој је искована нека нова пара, одакле село доби назив Наупара или Неупара.

Лазар потврдили повељу монаха Доротеја и сина му Данила (такође монаха) о поклањању земаљских добара манастиру Дренчи. У њој се, између осталог дариваног, помиње "*и двор у Неупари са придворицом*", што јасно указује да је храм постојао пре поменуте године. Овај текст и зидине које постоје у близини храма могу да наведу на закључак да је Наупара грађена као придворна црква неког од властелина кнеза Лазара[2)], који се замонашио и са својим сином поклонио велику имовину манастиру Дренчи, као и свој двор у Наупари и придворну цркву. Наупара, дакле, постаје метох манастира Дренче.

Народно предање није сачувало мирска имена ни податке из живота ових правих ктитора наупарских, већ је оснивање манастира Наупаре приписивало кнезу Лазару или деспоту Стефану.

Следи време постепеног пада српских области под Турску власт, чији пљачкашки походи нису нимало штедели српске светиње. Од тог периода све до деветнаестог века скоро да се ништа не зна о судбини манастира. Порушен је заједно са осталим зградама крај њега не одмах после Косовске битке, него нешто касније (познији списи наводе 1454. годину). Иако у рушевинама, народ га је поштовао као светињу.

Запис на мермерној плочи над улазом у храм говори нам о времену обнављања хра-

[2)] Откривени фрагмент живописа приликом реставрације на источном зиду припрате, где је представа српске владарске одежде, и фрагмент на јужном зиду са представом ктитора, још више упућују на претпоставку да је удео у подизању храма имала личност високог положаја.

ма, и од тог времена наовамо може се са већом сигурношћу пратити историја цркве и манастира.

Постепеним ослобађањем земље од Турака стичу се услови да се порушене светиње обнове и саграде нове. Постоји податак (записан 1852. год.) да је у време Карађорђевог устанка извесни свештеник Богдан Милетић измолио дозволу од Турака да при порушеном храму празником служи Литургију и причешћује верни народ. За такве прилике је искрчио луг да би народ могао да се окупља при светињи.

Прву несумњиво веродостојну вест о цркви у Наупари пружа старешина манастира св. Романа, архимандрит Сава Петровић, који у писму од 18. маја 1835. године извештава митрополита београдског Петра Јовановића да је са одобрењем Суда нахије Крушевачке и знањем Господара Јована Обреновића упутио једног свештеника да по капетанији Крушевачкој (Расини) купи прилоге за цркву Наупарску, коју он са Г. Симићем поновљује. Већ 2. јуна 1835. године митрополит Петар Јовановић одобрава подухват и јула месеца исте године започиње обнова храма. Завршена је маја месеца 1836. г., а антиминс поставља архимандрит манастира Светог Романа на празник Светог пророка Илије. Убрзо затим Митрополит поставља пароха трмчарског, свештеника Милића Георгијевића (Ђорђевића) да служи при обновљеном храму, а две године касније припаја цркви и пароха купачког Симеона Николића. О већим празницима служили су у цркви и прилоге сакупљали монаси из манастира светог Романа.

За разлику од текста написаног на плочи, у коме се као главни ктитори манастира наводе браћа Симићи, Стојан и Алекса, чији је отац био капетан расински, а они беху високи државни представници, други извори не наводе неку њихову обимнију помоћ, тако да се може сматрати да је њихова улога можда мањег значаја.

Услед разних непогодних околности по манастир, између осталог и недостатка монаштва и зграда, новембра месеца 1841. године манастир бива преобраћен у парохијску цркву и образује се наупарска парохија са свештеником Радованом Поповићем. 1843. године цркви у Наупари митрополит придодаје модричку парохију са свештеником Ђорђем Георгијевићем, и поставља и капелана – свештеника Миленка Вељковића.

На захтев многих мештана, и уопште људи из целог округа, да се наупарској цркви врате шуме које су јој припадале и да се при њој обнови манастир, кнез Александар је (по предлогу Совјета и уз сагласност митрополита Петра Јовановића) потписао 18. марта 1848. године законодавно решење којим одобрава преобраћање цркве у манастир. Такође налаже да се шумска добра уступе манастиру. *(наставак у следећем броју)*

Из истоименог дела писаног 2000. године

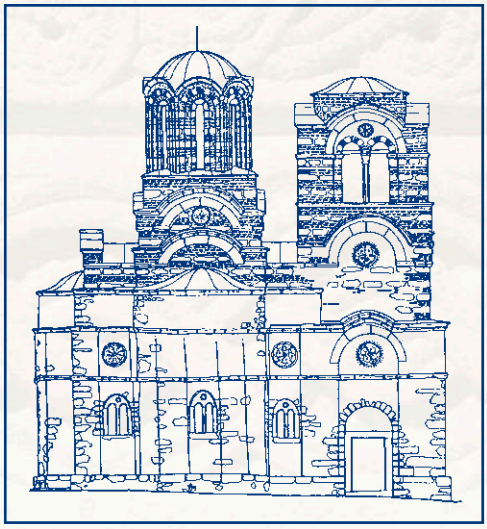

ПРЕПОДОБНИ АНТОНИЈЕ ВЕЛИКИ

О МУДРИМ ЉУДИМА И МУДРИМ ДУШАМА

(наставак)

У разговорима не треба да буде присутна грубост; мудре људе обично, више него девице, красе скромност и целомудрије.

***

Непостојани и необразовани не треба да кушају мудре људе. Мудар је онај ко Богу угађа и безмолствује, или, уколико говори, говори мало, и само оно што је неопходно и Богу угодно.

***

Не може се одједном постати добар и мудар; ова два се задобијају пажљивим расуђивањем, вежбањем, искуством, дугим подвигом и (најважније) јаком жељом за чињењем добрих дела. Добри и богољубиви човек, који је истински спознао Бога, не да себи мира, радећи све, без изузетка, што је угодно Богу. Такви мужеви се ретко срећу.

***

Муж мудри, размишљајући о пребивању и разговору са Божанством, никада се не везује ни за шта земаљско и ниско, већ управља ум свој ка небеском и вечном, свестан да воља Божја – кривац сваког добра и извор вечних блага за људе, – јесте она која спасава човека.

***

Ум није душа, већ дар Божији који спасава душу. Богоугодни ум тече испред душе и саветује је да презре привремено, тварно и пролазно, а заволи вечна, нетрулежна и непролазна блага. Тако, да би човек док живи у телу, умом замишљао и созерцавао небеско и Божанско. На овај начин, богољубиви ум је благодетељ и спаситељ људској души.

***

Мудра и душекорисна реч је дар Божји; супротно, реч празна, жељна да одреди меру и растојање неба и земље, и величину сунца и звезда, јесте изум човека који се забадава стара, као да жели да ситом захвати воду, и по испразној таштини тражи оно што му никако не доноси корист, будући да нема могућности ово да пронађе.

***

Ко поседује ум, тај је свестан да је управо он, – човек пролазни. Онај који позна себе, зна и да је све творевина Божја дата на спасење човеку. У власти човека је да све добро разуме и исправно верује у то. Такав муж чврсто зна да само неколицина поседује врлину да омрзне овоземаљска блага, и да се утеха и вечни покој задобијају од Бога по смрти.

***

Целомудрена душа, држећи се непоколебљиво у својој доброј намери, попут коња обуздава гнев и похоту – ове неразумне страсти, и зато што се бори са њима, укроћује их и преовлађује, биће увенчана и удостојена пребивања на небесима, а задобиће ово од свог створитеља Бога, као награду за сетву и труд.

***

Истински мудра душа, гледајући на срећу злих и благостање недостојних, не жалости се мислима о њиховим насладама у овом животу, као што то бива са људима неразумним. Таква душа је јасно свесна несталности среће, непознанице пребивања овде, краткотрајности овог живота и страхоте суда, и верује да Бог брине о томе шта јој је потребно за живот.

***

Целомудрена душа, презире материјално сакупљање добара и краткотрајни живот, избира небеску утеху и живот вечни, који ће добити од Бога за благочестивост.

***

Ум који се налази у чистој и богољубивој души, истински гледа у Бога – нестворенога, невидљивог, неизреченог – Јединог Чистог за чиста срца.

Са руског превела Ива Бенђеља

Преузето са сајта pravoslavie.ru

Приредио: протојерej-ставрофор Драги Вешковаац

САБОРНИ ХРАМ ЕПАРХИЈЕ КРУШЕВАЧКЕ
СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА И ПОБЕДОНОСЦА ГЕОРГИЈА У КРУШЕВЦУ ПРОСЛАВИО ЈЕ 115 ГОДИНА СВОГА ПОСТОЈАЊА

У овој 2019. години – години великих јубилеја – када наша Српска Православна Црква прославља осам векова свога постојања – аутокефалности, а град Крушевац 630 година од Косовског боја, наш Саборни храм Светог Георгија прославља свој јубилеј – 115 година свога постојања.

Подсетићемо наше читаоце да је храм светог Георгија – познатији као *Нова Црква* - освештан 13. јуна 1904. године руком тадашњег Епископа нишког Г. Никанора Ружичића, а у време владавине краља Петра првог Карађорђевића. Пројекат цркве израдио је архитекта г. Душан Живковић, а зидао је инжењер Франц Голднер са групом мајстора и радника из Крушевца. Црква је сазидана у стилу српског ренесанса и нарочито успешно у конструктивном смислу. Она представља собом чист уписан у основи византијски крст, где су сва четири крака крста потпуно једнака. На средини се уздиже право византијско кубе које почива на четири стуба која га носе. Украшена је скромним орнаментима од малтера, са не много истакнутим порталима на вратима, са по паром колона (стубова) на свим вратима. Под кровом свију делова Цркве налазе се лепе конзоле, такође израђене у малтеру.

Димензија храма у основи крста је следећа: дужина 20 метара, ширина 15 метара а висина 20 метара. Црква је првобитно била покривена лимом, а од 1979. г. па до данас је покривена бакром. Решење за иконостас дао је Крушевљанин, уметник Милан Милановић, на коме се види руско-украјински стил сликарстава.

Цела Црква споља испресецана је попречним линијама које представљају средњевековне редове опеке и тесаника.

Од 2011.године, са оснивањем Епархије крушевачке, Црква Светог Георгија постаје Саборни храм новоосноване Епархије крушевачке.

По благослову Епископа крушевачког Г. Давида од 2014. године почиње велика обнова храма, основан је Одбор за обнову и уређење храма на челу са Епископом, именовани су следећи чланови одборници: директор Корпорације Трајал г. Милош Ненезић, др. Звонимир Тасић – председник ЦО, архитекта Иван Анђелић, старешина храма протојерej ставрофор Љубиша Милошевић, протојерej-ставрофор Драги Вешковац, протојерej мр Александар Ерић, протојерej Ненад Радосављевић, јерej Ненад Драгичевић, г. Мирко Анђелић, г. Раде Николић, г. Вукадин Миловановић, г. Слободан Стевић и г. Мирослав Стевшић, који су у предстојећем периоду руководили организацијом и динамиком радова.

У првом сегменту радова, уз сагласност Завода за заштиту споменика Краљево, припремљен је храм за фрескописање у укупној површини од 1500 квадрата и за извођење радова изабран је уметник-фрескописац г. Радан Радојловић из Ћуприје.

Замењена је потпуно електроинсталација, по пројекту инжињера г. Слободана Вуловића из Крушевца, постављен је нови полијелеј, рад мајстора Милослава Павелке из Београда, уграђен је нови гранитни под по пројекту г. Зорана Васиљковића из Крушевца, радове на обнови самих улазних врата радио је дуборезац г. Љупче Радивојевић из Крушевца.

Други сегмент радова обухватио је реконструкцију спољне фасаде храма по пројекту архитекте Драгана Радојевића из Крушевца.

Овом приликом позлаћен је крст на централној куполи и санирани кровни покривач.

На дан храмовне славе – Ђурђевдан, 06. маја ове године, одслужена је Архијерејска Литургија, освештан је нови живопис храма, преломљен славски колач и уприличена је свечаност доделе црквених одликовања – ордена, архијерејских грамата и благодарница. У периоду од пет година обнове у обнову храма укључили су се како појединци – наши парохијани, тако и градске институције на челу са Управом града, Корпорација Трајал – Крушевац, г. Милета Радојевић – Канцеларија за вере при Министарству правде, као и многе приватне и друштвене фирме из нашег округа.

На свечаности су додељена два ордена Светог Саве другог степена: Скупштини града Крушевца (испред које је одликовање примила градоначелница г-ђа Јасмина Палуровић) и Корпорацији ТРАЈАЛ (испред које је одликовање примио генерални директор г. Милош Ненезић); три ордена Светог Саве трећег степена – породици Ненезић из Крушевца, фирми „Транспоршпед“ – Београд и „Детонит ДООЕЛ“ – Северна Македонија; и орден Светог краља Милутина фирми „ДОО Промист“ Нови Сад. Уручено је тридесет осам Архијерејских грамата и тридесет једна благодарница.

Благодарни смо Епископу Давиду на великом поверењу које је указао свештеницима Саборнога храма који су се несебично залагали у овој великој обнови, благодарни смо нашим парохијанима и верницима, нашим Крушевљанима, правим светосавцима и светолазаревцима који су нас у овом Богоугодном делу свесрдно подржали да уз Божију помоћ и помоћ Светог Георгија Победоносца доведемо ово дело до завршетка.

протојерej-ставрофор Ђорђе Милојковић
в.д. старешине храма

ДОДЕЛА НАГРАДА

на ликовном и литерарном конкурсу часописа „БОГОМЛАДЕНАЦ“

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ – РАДОСТ ДОНЕСЕ! – била је тема овогодишњег наградног ликовног и литерарног конкурса часописа за децу БОГОМЛАДЕНАЦ Православне Епархије крушевачке. Пети конкурс по реду, у години малог јубилеја овог часописа, јер већ пуних пет година, благословом Његовог Преосвештенства Епископа крушевачког Г. Давида, стиже на дар нашим малим читаоцима, са пажљиво бираним текстовима примереним деци, а са главним циљем да буде на корист њиховим душама.

И овога пута приспео је велики број радова, више ликовних него литерарних, што је било и очекивано с обзиром на тему конкурса и узраст ученика. Радови су прегледани од стране жирија и најбољима су додељене награде, а један број успешних радова награђен је похвалницама Епископа и уредништва часописа.

Додела награда уприличена је на Спасовдан, 6. јуна текуће године, у амфитеатру цркве Лазарице, а по завршетку вечерње службе. Свечаном чину доделе присуствовали су координатор верске наставе, јеромонах Сергије Радивојевић, и помоћник уредника, песник Раде Јовановић, а поздраве Епископа пренео је и награде уручио главни и одговорни уредник часописа протојереј-ставрофор Радиша Јовановић.

Љубица Петковић, библиотекар саветник

МАНАСТИРСКЕ И ЦРКВЕНЕ БИБЛИОТЕКЕ
ЧУВАРИ КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ

У библиотеци фрушкогорског манастира Велика Ремета од 2013. године редовно се одржавају стручни скупови на теме које осветљавају рад манастирских и црквених библиотека, чему следе штампани зборници: *Манастирске и црквене библиотеке*;*Књига и реч храна духа*; *Литургија, библиотека, књига и читање у хришћанству*; *Српска духовност, култура и библиотеке*; *Манастири и библиотеке чувари културне баштине*. Седми Скуп одржан је маја месеца 2019. године, и даље у организацији Српске читаонице у Иригу, а домаћин је игуман манастира архимандрит Стефан Вучковић.

Велика Ремета се налази на јужној страни Фрушке Горе, Српског Атоса, тако прозване јер она, валовита и лепа, чува у окриљу свом шеснаест средњевековних драгуља-манастира. До сваког се стиже кроз бујну шуму, уским путевима са наднетим гранама горског растиња, зеленим долинама и брежуљцима са виноградима и осталим воћњацима. Тек искрсну на видику високи звоници. Велика Ремета је удаљена неколико километара од пута Београд – Нови Сад. Манастриска црква, посвећена Светом Димитрију солунском, по предању подигнута је у 15. веку, трудом краља Милутина. Први писани траг о њему је из 1562. године. Првобитна црква, саграђена у стилу „рашке школе“, после страдања у 18. веку (највише године 1716. приликом повлачења Турака, када је изгорео један део библиотеке и манастирска архива) добила је приликом обнове данашњи барокни изглед. Са звоником висине 38 метара, који слови за највиши на Гори овој. Звоник-оријентир, као и црква што је оријентир у животу сваког хришћанина. Други дом! Како су сеобе вишевековна судбина српског народа, тако су фрушкогорски манастири имали велику „сабирну“ улогу, највише у Другој сеоби Срба, 1739. године, јер су у њих долазили из јужнијих делова Србије. Бежали су наши преци од зулума и шенлучења белосветских сила, агарјанске и аустроугарске, овде налазили уточиште а у збегове далеке од завичаја понели све што им је било најдрагоценије. Не заборављамо како су и Кнеза Лазара из Раваницe понели, Богу и Кнезу одани монаси, носили све до Сент Андреје (Мађарска), а потом вратили у ове крајеве и најдуже је Свети пребивао у Врднику, прозваном стога Нова Раваница. Чували богобојажљиви монаси Светог кнеза Лазара, чувао Свети кнез Лазар народ свој страдални. Замео се многим драгоценостима сваки траг, незнаним путевима, протеклим вековима, под налетом „ала и врана“. А онда су овдашњи манастири пљачкани током Другог светског рата и питање је шта је од тога враћено. Опомену ме пријатељ, писац и књигољубац, Велибор Лазаревић да се потрудим да сазнам има ли старих књига из наших крајева у фрушкогорским манастирима… Одговарам му – и ако их има чувају тајну! Проверићемо у *Каталогу библиотека фрушкогорских манастира* који је у припреми.

У познати, драги манастир стижемо предвече, довезе нас парох лесковачки отац

Мирослав Јовановић (његово излагање гласило је *Равноапостолна мисија Сретена Динића у Лесковцу између два рата)* – са пажњом пратимо причу о врсном културно-просветном делатнику кир Сретену из Великог Шиљеговца (1875-1949). Дочекује

нас љубезни игуман Стефан. Вечерња служба је у току те улазимо у цркву, присуствујемо и читању акатиста Матери Божјој. Пре миросања игуман одржа беседу, оданије је празника Жена мироносица, те и нас, пошто је библиотечка делатност углавном занимање женско, сврста добри отац међу мироносице. А беседа му лака, јасна, пријемчива, као да са сваким понаособ води поучни разговор који бодри и даје наду. Миром исписује Крст на нашим челима који крепи после дугог пута. Уочи главног скупа књижевно вече библиотекара писаца. Троје нас је. Прилази доброћудан, крупне фигуре ректор Карловачке богословије, отац Јован Петковић. У озарњу на ум дође мисао како Срби у Богословији овој, последњих 150 година сачуваше име и идентитет у Аустроугарској, а богме и срж ове стране границе поглед тамо би уперен за дуга времена и укрепљиваше народ да истраје у борби за ослобођење.

По стихоприношенију и телесно се крепимо и духовно. Надалеко познат је наш игуман, матица која око себе скупља богочежњиве православне душе, зацељује их као сваки пастир добри и враћа у свет у нове подвиге. После сви долазе, опет и опет, као и ми ово. Он беседи, ми помно слушамо и усвајамо. И није тешко усвојити таквог искреног борца за веру. У његовом присуству није могуће не бити пун вере и наде и љубави. Црно вино сам нам улива у чаше: „Вино весели срце човека!“ Такви и одлазимо на починак у гостински конак. Шума, брда, облаци, мајска хладноћа, цвркут птица – мали бег од устаљеног живота.

Сутрадан – скуп библиотекара Срема, Пожаревца, Смедерева, Лознице, Новог Сада, из Београда, Крушевца, Лесковца. „Збор зборила господа хришћанска“, библиотечка. А све о светињама својим, све о књижном благу тих светиња, оним сачуваним и знаним тек по описима. И о живим књигохранилницама из којих се напајају богољупци и самолитвеници наших дана. Са овог скупа је пре неколико година потекла и замисао матичне делатности на територији под јурисдикцијом Српске православне цркве а под руководством Библиотеке Српске патријаршије. Са циљем да се истраже, попишу и стручно уреде библиотеке у свим српским манастирима и црквама, што ће резултирати јединственим каталогом. Тако би широј јавности било представљено наше књижно благо. Године 2017. то је и покренуто а наредне су, на предлог надлежних епископа, именована одговорна лица за обављање овог посла. За Епархију крушевачку задужене су Љиљана Давидовић и Љубица Петковић.

Књигохранилнице Епархије крушевачке

Уз презентацију у Пауер-поинту, аутор овог рада саопштила је резултате досад обављених послова по питању библиотека и књига у нашој Епархији. У најкраћем виду представљена је Епархија: оснивање, године 2010; интронизација првог епископа, Господина Давида Перовића (2011); најкраћи шематизам: 91 је парохија у 61 црквеној општини а пет архијерејских намесништава. До краја 2017, до када су тражени подаци у *Анкети о библиотечком пословању* (цркава и манастира), коју је Библиотека Српске патријаршије упутила, побројано је укупно 187 освештаних цркава и 20 манастира (стање је промењиво, сада их има више). Попуњено је укупно 109 анкета.

Установљено је да **збирни књижни фонд** Епархије крушевачке, у 89 цркава и 20 манастира, износи 29 983 књиге од којих су 44 старе, штампане закључно са 1867. годином. Све старе унесене су у Регистар старе и ретке књиге Републике Србије (аутор текста је лице именовано за тај посао у Расинском округу, у световном библиотекарству). Библиотеке имају девет цркава и седам манастира, у осталим црквама и манастирима, осим богослужбених, мали је број других књига. У највећем броју у фондовима се налазе књиге из области теологије и религије, један број је из области црквене уметности а има и књига из националне историје, потом из области класичне књижевности, што је састав примерен месту где су формиране.

Не без поноса, пажња присутних скренута је на бисере моравске архитектуре: Лазарицу, Наупару, Љубостињу, Велуће, Лепенац…, који и данас плене својом лепотом и где се чува понека драгоценост у виду старих књига. А све имају и библиотеке које чекају своје делатнике. Ни нове светиње нису изостављене: манастири у Лешју и Бошњану и цркве Светог Георгија и Покровска у Крушевцу и Свете Тројице у Трстенику.

О отварању црквених библиотека. У ранијем периоду стручно су уређене четири библиотеке а позајмног типа су у цркви Лазарици у Крушевцу и цркви Свете Тројице у Трстенику. Истакнуто је како су у Кнежевој светињи, Лазарица прозваној по ктитору, неки весници благи, још пре две деценије почели да мисионаре књигом. Дело вредно и труда и поштовања и помена. У славу Божју и Светог Кнеза Лазара! О тој библиотеци и њеним читаоцима било је прича на ранијим скуповима овде одржаним.

Изложен је план даљих активности, о стручном уређењу осталих библиотека Епархије, о даљем истраживању старе и ретке књижне грађе. Такође је намерено да се, са благословом Његовог Преосвештенства Епископа крушевачког Господина Давида, отвори још библиотека за вернике, где је то могуће. Изнесен је умесан предлог да се свештенство и ђакони анимирају да својим залагањем и знањем допринесу ширењу верске књиге у народ, да буду у одређено време на располагању верницима, да предложе литературу за читање, посаветују. Укрепљени речима великих подвижника, овог пута Игњатија Брјанчанинова: „Прибегавајте више читању светих отаца, нека вас они руководе, подсећају на врлину, управљају вас на пут Божји. Овај начин живљења припада нашим временима“. У помоћ позивамо ауторитете уз које би требало да имамо више шансе да се добар наум, готово нимало практикован последњих више од пола века у нас, спроведе у дело. На почетку свог дела *Моћ књиīе* руски протојерej Андреј Ткачов пише: „Патријарх грузијски је недавно обрадовао чак и оне који немају ту част да буду Грузијци… молбом да током недеље читају одређену књигу, тако да на крају недеље дискутују о прочитаном и заједно обрађују задату тему“ (наведено дело, стр. 5). Ако патријарху није тешко… Чини се да је то насушна потреба времена. Учешће на овом скупу допринело је решености да се, ако Бог да, на овом делу истраје!

Драгослав М. Брновић

ЈУНАЦИМА ИЗ КРУШЕВЦА

Ој, Косово, рано над ранама,
Шест вјекова крвариш у нама,
Па ће Србе до судњега дана
Пратит усуд са Газиместана,
Ђе је војска Кнеза честитога
Одрекла се свијета овога,
А српска се витешка властела
„Небескоме царству“ привољела,
Па нас отад молитвено веже
Света причест испред Самодреже!…
После шесто и десет година
Кобна судба задеси Србина:
На странице историје нове
Ратна труба са Косова зове.
Опет дужност отаџбинска иште
Да се спаси српско светилиште,
Јер кренуше злочиначке банде
Арнаута и НАТО команде,
Да нас српске Свете Горе лише,
Па Србија снаге мобилише!…
Тада поче „Са вјером у Бога“,
У Крушевцу Кнеза честитога,
Те последње престонице ратне,
Немањића историје златне,
Да се ратни дијеле позиви,
Да се с’ мрљом на образ не живи…
На апеле ратнога позива
Расински се округ одазива,
Око Кнеза Честитога куле,
Ђе се ратне свијеће не туле,
А „Кнежеве клетве“ брује слово
„Ко не дош’о у Бој на Косово…“
Онда крену некол’ко бригада
Из Крушевца, бијелога града,
Па послије црквеног причешћа,
На попришта кренуше најжешћа,
Ратном стазом утабаном давно,
Кад Кнез оде на Косово равно.
Груну српска химна од давнине:
„Због ом први, нерођени сине“…
Кроз крклјанце и бојишта љута,
Против дивље хорде Арнаута,
Многе храбре попадаше главе
На косовске пољане крваве.
Па је право – за подвиге њине,
Српске гусле помен да учине
И да скину сјенку заборава
Са њихових бесмртних жртава!
Александрић – храброга Горана
Крај Лукара срете смртна рана,
Па од банде паде терориста,
Мирне душе а образа чиста!
Крај Србице паде дична глава
Анђелковић сокола Часлава,
Извијача соколовог ока,
Уби банда НАТО крволока!
Ту је срела смртоносна рана
Бранимира Дроњка, капетана,
Тај заменик команданта паде,
Пред батаљон од седме бригаде;
Никад више ова величина
Неће видјет свог Драгана сина!
Бабић Жарка срете зла судбина
Па погибе у општини Клина;
Сад Небојшу и Немању сина,
Неће рука миловат очина!
Александар Башић је радиста,
Од рафала пао терориста
И остаде на љуто поприште
У источко село Падалиште!
Ћерка му је Александра мала
Без очинске заштите остала.
А Ивана Богосављевића
Смрт је срела кроз крвопролића,
Па невине ране још крваре
На граничном прелазу Кошаре!
Ту је срела смртна рана љута
Владимира Ђорђевић, регрута,
Младо момче од двадесет љета
Живот даде на равни КОСМЕТ-а!
У попришту љутом са Кошара,
Ђе бој љути небеса отвара,
Смрт паклена зграби и прогута
Милићевић Драгана, регрута,
Па на коти граничној Кошаре
Вјечно душе невине стражаре!
Храброг Срећка Вилимоновића,
Што имаше срце Обилића,
Смрт је срела на скривену мину
У Трнавце Србичку општину!
Код Мердара од самртних рана
Паде глава Ђукића Горана
Па га неће гријат Сунце јарко,
Ал’ син ће га вјечно памтит – Марко.
Да поменем Егерић Младена,
Који бјеше тврђи од кремена,
Бранитеља Срба преко Дрине,
Републике Српске и Крајине;
Сад на српско Косово полеће,
Но се с’њега жив вратити неће,

Јер настрада од НАТО машине
У Грабнику, селу поред Клине.
Смрт, потајно, срете судњег дана
Ивановић – младога Зорана,
Двадесетогодишњег регрута
Што полеће на попришта љута
У одбрани светиња Косова,
Дична младост, Обилића кова;
Но га НАТО погодише злице
У Љуг Бунар покрај Ђаковице,
Па у оков самртног ковчега
Родитељи дочекаше њега.
А Дејана Јанићијевића,
Зор-регрута и дичног младића,
Није могло уплашити ништа
У одбрани српског светилишта,
Но јуриша ће нико ни смије
У редове војне полиције;
Али НАТО машина паклена,
У Планеју код града Призрена
Срело га је око зле судбине,
Ће је рођен да ту и погине.
Јанковић је Драган из Рибара,
Попришшима бојну стазу ствара,
И није га уплашило ништа
До источког села Падалишта,
Ће га срете шиптарска бусија,
Па му пуче црна погибија.
Ту са њим је Јеремић Ивица,
Мртав пао од истих убица.
А Јеремић Иван, нишанџија,
Са борбеним возилом разбија
Одметнуте арнаутске чете,
Но и њега зла судбина срете
У Љубовце ће је Сува Река,
Ни земља га жива не дочека.
Јованчевић – храброга Драгоша
Судбина је дочекала лоша,
У врлети Горњега Преказа
Ратна му се окончала стаза.
Да поменем стиховима бола
Лакићевић Срђана, сокола,
Што је родом из Андријевице,
А сад брани Косовске равнице;
Но у Молић', покрај Ђаковице
Срела га је зла судбина црна,
Крвничка га покосише зрна;
Двије шћери дочекаше њега
У окову лименог ковчега.
Поменућу храброг добровољца
Милосава Марковића, борца,
Што погибе од тенковске мине
У возилу покрај Горње Клине.
Три ће шћери жалит довијека
Брижног оца, дичнога човјека.
Мијатовић, бјеше, Верољуба,
Српска војна домамила труба
Да војује на равном КОСМЕТ-у
И да брани српску земљу свету.
Некол'ко је збројио побједа,
Но га око зле судбине гледа,
Док га срете засједа убица
Па погибе код села Галица.
Предрага је Миладиновића,
Кроз попришта и крвопролића,
Ратна срећа брижно закрилила
И давала у јуришу крила,
Но га после некол'ко побједа
Око ратне среће не погледа;
Крај Србице у селу Крњине
Од крвничке погибе дружине.
Храбри војник Милановић Саша
У борбене редове се наша',
Па кидише на банде помамне,
Храбри борац, без страха и мане,
Док у село Витак, крај Србице,
Убише га НАТО летелице.
Да поменем два храбра младића
Од честите куће Милетића,
Два регрута што прије обуке
Ратни позив примише у руке.
Па два храбра двадес'годишњака
На поприште кренуше битака,
Но смрт црна срела је Дејана
У Лумбарду крај Светих Дечана;
А у Дуље ће је Сува Река,
Смртни рафал Владана дочека!
Боже Драги, великог полома
На оцаку Милетића дома!…
Миловановић је Дејан поша'
Стазом Кнеза Лаза и Милоша,
И ко стрелац у борби изблиза
Као снопље Арнауте низа;
Док погибе крај клете Србице
Из засједе у селу Избице;
Сад Бојану и сина Стефана,
Вјечно боли родитељска рана!
Милошевић Горан, соко сиви,
Храбро паде да довијек живи;
Прошао је бројне окршаје
Ће се глава за слободу даје;
И није га уплашило ништа
До источког села Падалишта,
Док у тајну засједу упаде
И свој живот за слободу даде.
Миљковића младог Братислава
Везала је отаџбинска слава,
Па је одмах, на знак ратног зова,
На бојишта стигао Косова.
Ал' га налет НАТО авиона
Код Витака, србичког реона,
Рафалима смртним изрешета
И лиши га овога свијета.
Небојша је Мирић поред њега

Самртнијем ранама подлега,
Па Дамјана и сина Душана
Бол раздире родитељских рана!
И синовска кане суза бола
Када оца помену сокола.
Ту и Драган Петковић погину
И отиде Богу на истину,
Па у Рају Обилићу јави
Да Косово опет прокрвари!…
Битке Иван Петковићу бије
Про Косова и про Метохије,
Ко тенкиста лети у куполи
Да шиптарском терору одоли;
Ал јунаку витешкога кова,
У реону села Читакова,
Небеса су отворила врата
Кад га срете тенковска граната,
Па увену, после тешких рана,
Дична младост Петковић Ивана.
Да поменем круту перјаницу,
Командира Петковић Топлицу,
Што крај села Падалишта паде
И свој живот отаџбини даде;
Али овај прегалац ватрени
Многоструко себе замијени.
Но проклето село Падалиште
Непрестано српске крви иште.
Па водника Петровић Драгана
Смрт је срела тога истог дана.
Ал је дужност испунио свету,
Отаџбини српскоме КОСМЕТ-у
И Небојши показао сину
Како Србин брани отаџбину.
Још се сећа ратна јединица
Какав бјеше Петровић Ивица,
Прави Србин у срцу и души
Што крвничке барикаде руши;
Но ево ти јада и несреће
Кад на мину возилом налеће,
Па погибе храбра глава млада
У предграђу Урошевца града;
А у срцу ћерке му Тамаре,
Њежног оца још ране крваре…
Шта Петровић писат Миливоју
Што је главу положио своју
У борбеном возилу, од мине,
На бранику мајке отаџбине!
Крај Србице, Туриљевац село,
Храбро ће му памтити дијело,
Он показа и ћерки и сину,
Како Срби за слободу гину!…
А ће паде зорна глава руса
Раичевић Горана из Бруса?
Атлетичар врхунски државе,
Ловором се огрнуо славе,
Медаље је освојио бројне,
А сад храбро у редове војне
Брани образ српске отаџбине
На косовске питоме равнине.
Но суђено бјеше да погине
У Качикол, село крај Приштине;
Сад медаље из спортских арена
Краси лента посмртног ордена,
Па признања негују очина,
Син Никола и кћи Катарина!…
Ступљанин је, куражни Бориша,
На ватрене линије јуриша'
И јуначки ратну стазу преша'
Од брзога Ибра до Голеша,
Док издахну од самртних рана,
Поред храма Светија Дечана,
Сад му душа из рајских висина
Гледа свога Александра сина…
Част ми паде да поменем сада
Бесмртника Смиљић Милорада;
НАТО му је ископао раку
Крај Србице у селу Витаку;
Сјени виђе, кад је небу поша',
Кћи Кристине и сина Уроша…
У та смутна времена, крвава,
Милована Топличанин глава
Растаде се од свјета овога
Код Љубожде, села Источкога!
Ал' захвална два његова сина
Молитве му и помене чине
У знак пажње и жртве очине.
Трошић Драган примјер је војника,
Из Медвеђе поред Трстеника,
Ватрена је крштења жестока
Доживио током војног рока,
Ал погибе од НАТО дивљака
Код превоја села Волујака.
Мијајло је Чолић храбра глава,
Све задатке ратне извршава,
Ал му ратна оконча се стаза
На задатку код Горњег Преказа,
Ће га банде терора и мрака
Сагореше огњем из пушака.
Марковић је Зоран водник млади
Који чуда од јунаштва ради,
Оружје му у рукама блиста
У борбама против терориста.
Но у Сувој Реци код Призрена
Беспоштедна битка је вођена,
А кад драма утихну крвава,
Неста Зоран без трага и јава.
У неповрат са њим је отиша'
И десетар Рашовић Драгиша;
Па се воде два храбра јаблана
У нестале, до данашњег дана!
Сад слушајте како страда група
Полиције Крушевачког МУП-а:
Полицајца Алексић Милана
У Крушевцу, испред свога стана,

Кад са ратног задатка се врати,
Смрт ненадна живот му прекрати!
Нико не зна како и од чега,
Сем Господа Бога Свевишњега!
Бошковић се Горан из Батота
Одрекао земаљског' живота
И небеском приволео Царству
Јер је душом одан слободарству;
Од рафала у село је Дуље
Мртав пао, крваве кошуље!
Томашевић Драган је крај њега
У кључале своје крви лега';
Њих двојицу, у дане најтеже,
Заједничка погибија веже,
Јер заједно у крвавом чину
Винуше се Богу на истину!…
Дужност ми је да поменем сада
Полицајца Јелић Милорада
Из бијелог Колашина града,
Морачкога горштака и лава,
Полицајца резервног састава,
Што на Свето Косово полеће
Да се српско спријечи распеће.
Но на путу ђе је Сува Река,
Засједа га терориста чека,
Па послије љутог обрачуна
Изрешетан паде од плотуна!
Њега неће гријат Сунце јарко,
А син ће га вјечно памтит Жарко.
Сад кренимо трагом зле судбине,
Владимира Јефтић' из Приштине,
Што је храбро у родноме граду
Положио своју главу младу,
Да он спречи банду која каља
Престоницу Милутина Краља.
Да запјевам за кољеновића,
Љубомира Љубимировића,
Заставника, снагу полиције,
Што бој љути по Косову бије,
И разгони банду и злотворе
Пропланцима Чичевице горе;
Но и њега судња ура срете
У беспућа Чичевице клете;
Аманет је Александра сина,
Да се дјела поноси очина!…
Како смртних допао је рана
Сретен Минић, родом из Гњилана?
Одговор је: Исто ко остали,
Што су храбро на Косову пали!
Бранио је простор родне груде,
Па му подвиг покољења суде;
Смртна зрна покосише борца
У Тврдовцу, селу код Глоговца!
Поред њега паде од плотуна
И Миљковић Вељко из Земуна,
Па Косово остаде за оба
Коб судбине, заједничког гроба!
Сви су ови храбри „термопили"
Вишеструко себе осветили,
Па из њине крви божур ниче,
Са којим се покољења диче!…
Сад из пера скромнога пјесника
Нек остане зборник бесмртника,
Па да гуслар уз гусле опјева
Прегалаштво бесмртних змајева
Са простора Расинског округа,
Кад је радост прекривала туга,
Јер је више од стотину дана
По неколко бивало сахрана,
А бескрајне погребне поворке,
Уз сузе се простирале горке!
Подушне су свијеће гореле
У храмове, цркве и капеле,
Па Крушевцом свакога се дана
Шири мирис воска и тамјана!
Многа дјеца сирочад осташе,
Уцвиљене удовице, снаше,
Дозивају кућног домаћина,
Родитељи оплакују сина,
А Крушевац прекрила црнина!
Неке од њих власти су, кријући,
Односили ноћу вјечној кући,
А одговор био им је тада
Да паника у град не завлада!
Ови су се бесмртни јунаци
Одужили отаџбини мајци,
Али њима отаџбина није,
То је брука земаљске Србије,
Кад им даде посмртне ордене
За накнаду крви проливене!
Отаџбина треба да се стиди
Што су многи ратни инвалиди
Домостили до просјачке штаке!
Тако земља поштује јунаке,
Док се многи олош обогати!
Али свак' ће свој гријех да плати
На кантару „Небеског суда"
За земаљска непочинства луда!
Најцрња је сјенка заборава,
Погинулим НЕК ЈЕ ВЈЕЧНА СЛАВА!…

*Песма је посвећена војницима борцима и припадницима МУП-а Републике Србије из Расинског округа који су положили животе у борби против албанских терориста и НАТО-агресије од 10. фебруара до краја јуна 1999. године. Нека им је вечни покој, и хвала! *Аутор*

АРХИПАСТИРСКА ДЕЛАТНОСТ ЕПИСКОПА КРУШЕВАЧКОГ ГОСПОДИНА ДАВИДА

од 31. марта 2019. до 2. јуна 2019. године

31. март. Његово Преосвештенство Епископ крушевачки Господин Давид, уз саслуживање више свештеника намесништва крушевачког, служио је Свету архијерејску литургију у цркви Светих Козме и Дамјана у кругу Крушевачке болнице.

4. апр. Са великим бројем свештеника и верника дочекао Његово Високопреосвештенство Г. Михаила, Архиепископа града Прага из братске Чешке Православне Цркве и Његову делегацију. У Саборној и цркви Лазарици служена је доксологија и вечерња служба. Потом у амфитеатру Лазарице учествовао на представљању православља у Чешкој и Словачкој.

5. апр. У Вазнесењској цркви у Великој Дренови са свештенством служио Литургију прећеосвећених дарова.

6. апр. Служио у манастиру светих Козме и Дамјана у Плешу.

7. апр. Служио Литургију у манастиру светих апостола Петра и Павла, у селу Грабову. Одржао беседу. Истог дана, са представницима војске, политичког и јавног живота града Крушевца, у Геронтолошком центру присуствовао свечаности поводом завршетка и уређења параклиса посвећеног Светом Захарији и Јелисавети, отвореног за потребе житеља овог дома и особља. Својом беседом свечаност учинио узвишенијом.

8. апр. Служио Литургију прећеосвећених Дарова у цркви Светог Јована Крститеља на Багдали.

11. апр. Служио са свештенством намесништва жупског, у цркви Преображења у Брусу.

12. апр. Служио Литургију прећеосвећених дарова у цркви Лазарици.

13. апр. Са свештенством намесништва темнићког служио Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Варварину.

14. апр. Принео Евхаристијску жртву у храму Свете Параскеве, љубостињском скиту. Увече у парохијском дому Лазарице учествовао на промоцији књиге *Мемоари (Сећања)* архимандрита Јована Радосављевића (р. 1927, Лелић), најстаријег монаха Српске православне цркве.

19. апр. Служио Литургију прећеосвећених дарова у цркви посвећеној Сабору свих српских

светитеља, у Александровцу (жупском).

20. апр. Уочи празника Цвети служио Литургију у храму Светог четвородневног Лазара у Обрежу (Врденовац). Беседом поучио присутне и презао славски колач. Навече празника Христовог уласка у Јерусалим учествовао на празничном бденију у цркви Светог Георгија у Крушевцу.

21. апр. На Цвети служио у цркви Вазнесења у Дреновцу.

25. апр. Служио Литургију у Саборном храму у Крушевцу, где је потом одслужен Чин умивања ногу по древном поретку цркве.

26. апр. На Велики петак служио у цркви Вазнесења Господњег у селу Глободер. У повратку посетио цркву Свете Петке у Мачковцу.

26. апр. Служио Велику вечерњу службу са изношењем Плаштанице и Опело Христово – Статије у храму Светог Георгија у Крушевцу.

27. апр. Служио Литургију Светог Василија Великог у манастирском храму светог Пророка Илије у Великој Дренови. Поподне примио игумане, игуманије и настојатеље манастира Епархије крушевачке, када су једни другима честитали предстојећи Васкрс и даривали се црвеним јајима.

28. апр. Служио Пасхално јутрење и Васкршњу Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у Крушевцу.

29. апр. Служио у цркви Васкрсења у Оџацима, намесништва трстеничког.

30. апр. На трећи дан Васкрса служио Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Доњем Крчину. Посетио потом манастир Светог Луке у Бошњану.

1. мај. Уз саслуживање протосинђела Јована, јеромонаха Дионисија и протођакона Андрије Јелића, служио Литургију у манастиру Лешје.

2. мај. Служио у Вазнесењској цркви у Кожетину, намесништва жупског.

3. мај. Служио у манастиру Љубостиња, пререзао славски колач у част Светог Николаја Српског. Касније у селу Брзеће, подно Копаоника, на траси пешачке стазе која води од храма у изградњи – Светог Романа – кроз борову шуму до центра насеља, освештао Крст висине 10 и ширине 5,2 метра.

5. мај. Началствовао Архијерејском Литургијом у храму Светог апостола Томе у Појатама. Одржао беседу а потом пререзао славски колач.

5. и 6. мај. Служио бдење уочи храмовне славе а на Ђурђевдан и Свету литургију у цркви Светог Георгија у Крушевцу. Овом приликом освештао је нови живопис у обновљеном храму. Храм се обнавља од 2014. године и сада је фасада цркве у новом руху, претежно црвене боје са белим оивичењима. После беседе заслужнима доделио признања: Орден Светог Саве II степена Скупштини града Крушевца (одликовање примила градоначалница г-ђа Јасмина Палуровић) и Корпорацији „ТРАЈАЛ“ (одликовање примио генерални директор г. Милош Ненезић), Орден Светог Саве III степена: породици Ненезић из Крушевца (примила -г-ђа Љубица Ненезић), корпорацији „Детонит д.о.о.“ из Северне Македоније и фирми „Транспоршпед“ – Београд, и Орден Краља Милутина фирми „Промист“ из Новог Сада. Доделио и архијерејске грамате бројним донаторима, приложницима, црквеним одборницима и привредницима.

7. мај. Навече празника Светог апостола Марка началствовао вечерњим богослужењем у параклису Светог Николаја Мирликијског у Штипу а поводом прославе имендана Епископа брегалничког и мјестобљуститеља битољског Господина Марка.

12. мај. Служио Литургију у Саборном храму Св. Георгија у Крушевцу.

Од 9. до 18. маја учествовао на редовном заседању Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве у манастиру Жича и у Београду. На Сабору изабран за члана Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве.

18. и 19. маја са више других архијереја у Новом Саду учествовао на прослави осам векова од стицања самосталности Српске православне Цркве, најпре служењем празничне вечерње службе у храму Преноса моштију Светога Саве у Новом насељу, потом на свечаној академији под називом *Осам векова Светосавља,* уприличеном на сцени *Јован Ђорђевић* Српског народног позоришта.

22. мај. Са више свештеника намесништва трстеничког служио у манастиру Коморане, чија је црква посвећена Светом Николају мирликијском. Пререзао славски колач и учествовао на Трпези љубави, за коју се са колачарем и верним народом потрудила настојатељица манастира монахиња Евгенија.

26. мај. Посетио парохију блажевску где је у цркви Светог пророка Илије учествовао у литургијском сабрању којим је началствовао парох блажевски Милован Соколовић.

По прочитаном Јеванђељу одржао беседу.

2. јун. Служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у Крушевцу.

Приредила: Љубица Петковић

ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР

МИРОЉУБ МИЛЕТИЋ

(1950-2019)

На празник Вазнесења Господњег, 6. јуна ове године, верни народ жупског краја се опростио од свог дугогодишњег пастира, протојереја-ставрофора Мирољуба Милетића.

Свету Литургију у храму *Свих српских Просветитеља и Учитеља* служио је протојерej-ставрофор отац Љубивоје Радовић, а опелом је, по благослову Епископа крушевачког Господина Давида, началствовао протојерej-ставрофор Драги Вешковац, секретар Епископа крушевачког, уз саслужење великог броја свештеника. Надахнутом беседом породици и верном народу се обратио прота Љубивоје. Отац Мирољуб сахрањен је на гробљу у Стањеву.

Протојерej-ставрофор Мирољуб Милетић рођен је 1950. године у селу Ријевштица, које је надалеко чувено по великом броју свештеника, свештемонаха, монаха и монахиња, које је подарило својој Цркви. Богословију светих Кирила и Методија завршио је у Призрену. Свој пастирски рад започео је у Катрги код Чачка, а наставио као дугогодишњи парох у Ратају и Александровцу. Својим раскошним гласом и несвакидашњим даром за црквено појање улепшавао је многа црквена сабрања. Пензионерске дане проводио је у Александровцу, где се и упокојио у свом породичном дому, на оданије Празника Пасхе, у касним вечерњим сатима, 4. јуна ове године.

Вечан ти спомен, достојан блаженства и трајне успомене, драги наш оче Мирољубе!

са сајта Епархије